

Phật giáo và "hội nghị không giấy" (*)

ISSN: 2734-9195 08:51 29/09/2025

Thông tin Giáo hội Phật giáo Việt Nam lần đầu tiên thử nghiệm mô hình “hội nghị không giấy” trong phiên họp Ban Thường trực Hội đồng Trị sự mở rộng ngày 27/9 vừa qua tại thiền viện Quảng Đức (TPHCM) đã tạo sự chú ý đặc biệt.

Việc này gây chú ý bởi một thiết chế tôn giáo vốn quen với hình ảnh kinh sách, văn bản giấy, nay lại bước những bước đầu tiên vào không gian số.

Đáng nói hơn, những người tiên phong không phải lớp trẻ, mà chính là các vị tôn túc đa phần tuổi đã U60, U70, thậm chí U80. Điều này không chỉ thể hiện sự hòa nhập với thời đại, mà còn phản ánh tinh thần “tùy duyên” - một nguyên tắc quan trọng của Phật giáo.

Giáo hội Phật giáo Việt Nam tiến tới hội nghị không giấy, bước vào kỷ nguyên số. Ảnh: Lâm Huy

Tinh thần tùy duyên trong kỷ nguyên số

Trong lịch sử, Phật giáo luôn chứng minh khả năng thích ứng linh hoạt.

Từ việc sử dụng chữ viết để lưu giữ kinh điển, đến việc dịch thuật sang nhiều ngôn ngữ, từ in khắc gỗ đến in thạch bản, từ băng cassette giảng pháp đến các kênh YouTube, mỗi giai đoạn, Phật giáo đều tìm được phương tiện phù hợp để truyền tải thông điệp. Ngày nay, trong kỷ nguyên số, khi chính quyền đẩy mạnh Chính phủ số, kinh tế số, xã hội số, việc Giáo hội thử nghiệm Hội nghị không giấy là bước đi tất yếu, vừa để đồng hành cùng đất nước, vừa để giữ cho giáo pháp được lan tỏa bằng phương tiện hiện đại.

Thượng tọa Thích Phước Nguyên, Phó tổng thư ký Hội đồng Trị sự kiêm Chánh Văn phòng II Trung ương - khẳng định hơn 70% Chư tôn đức tham dự Hội nghị đã đọc tài liệu trên iPad thay vì bản giấy. Đây là con số đáng khích lệ, bởi đa phần các vị đều tuổi cao, ít gần bó với công nghệ. Việc mạnh dạn thử nghiệm không giấy cho thấy sự mở lòng, dám thay đổi của đội ngũ lãnh đạo Giáo hội.

Nếu “hội nghị không giấy” là bước đầu thì kế hoạch tổ chức “Bình dân học vụ” lại là bước tiến sâu hơn. Văn phòng II Trung ương dự kiến sẽ mở lớp tập huấn cho nhân viên, sau đó lan rộng đến tăng ni Ban Thư ký các tỉnh thành. Điều này vừa thực tế vừa mang tính biểu tượng.

Thực tế ở chỗ, chỉ khi tăng ni quen với thao tác công nghệ, quen với việc lưu trữ, tìm kiếm và xử lý dữ liệu số, thì hội nghị không giấy mới thực sự đi vào nề nếp. Biểu tượng ở chỗ, cụm từ “bình dân học vụ” vốn gợi nhớ một thời xóa mù chữ sau Cách mạng tháng Tám, nay được tái hiện trong kỷ nguyên số: xóa “mù công nghệ” để tăng ni có thể nhập cuộc cùng xã hội hiện đại.

Thật hiếm có hình ảnh nào vừa mộc mạc vừa sinh động hơn là các bậc cao tăng tuổi đã ngoài 70, 80 tuổi ngồi chăm chú tập dùng iPad, chạm vào màn hình để lật từng trang tài liệu thay vì lật giấy. Đó không chỉ là sự học hỏi, mà còn là minh chứng cho tinh thần cầu tiến, sự khiêm hạ trong tiếp nhận điều mới.

Lợi ích nhiều mặt

Trước hết, việc chuyển sang hội nghị không giấy giúp tiết kiệm đáng kể chi phí in ấn, giảm lãng phí giấy, góp phần bảo vệ môi trường - điều rất phù hợp với tinh thần từ bi và bảo hộ sự sống của Phật giáo.

Thứ hai, nó giúp chuẩn hóa và hiện đại hóa công tác quản trị của Giáo hội, nâng cao năng suất, giảm tải cho bộ phận thư ký.

Thứ ba, nó giúp tăng ni làm quen với công nghệ, từ đó có thể ứng dụng vào giảng dạy, hoằng pháp, quản lý tự viện. Một vị trụ trì quen với họp trực tuyến,

với tài liệu số, cũng dễ dàng hơn khi triển khai lớp học online cho Phật tử ở xa, hoặc quản lý hồ sơ, dữ liệu của chùa bằng phần mềm.

Mặt khác, sự tham gia của chính quyền cơ sở trong hỗ trợ kỹ thuật cho hội nghị vừa qua cũng là dấu hiệu cho thấy mô hình “đồng hành” giữa Giáo hội và Nhà nước đang diễn ra thuận lợi. Đây là cơ hội để Giáo hội vừa giữ được bản sắc, vừa hòa nhập vào dòng chảy chuyển đổi số quốc gia.

Dĩ nhiên, khó khăn là không nhỏ. Độ tuổi trung bình cao của lãnh đạo Giáo hội khiến quá trình tiếp cận công nghệ cần kiên nhẫn và có lộ trình. Trang thiết bị như iPad, máy tính bảng là chi phí không nhỏ. Bên cạnh đó, an toàn dữ liệu, kỹ năng bảo mật cũng là vấn đề cần được quan tâm, bởi một khi tài liệu đã số hóa, nguy cơ rò rỉ, bị xâm nhập là có thật.

Nhưng vượt lên những trở ngại, triển vọng vẫn rộng mở. Khi hội nghị không giấy dần trở thành chuẩn mực, khi “bình dân học vụ số” lan tỏa đến các tỉnh thành, thì một nền hành chính Giáo hội hiện đại sẽ hình thành. Và khi ấy, những buổi họp, những kỳ đại hội Phật giáo không chỉ là nơi bàn bạc Phật sự, mà còn là minh chứng cho sự hội nhập, thích ứng của một tôn giáo luôn đồng hành cùng dân tộc.

Thông điệp từ sự thích ứng

Trong Phật giáo, “tùy duyên” không có nghĩa là thỏa hiệp vô nguyên tắc, mà là biết dùng phương tiện thích hợp để giữ tinh thần cốt lõi. Ngày nay, “tùy duyên” chính là biết dùng iPad thay cho xấp giấy, biết dùng màn hình LED thay cho bảng giấy trắng, biết họp trực tuyến thay cho việc phải di chuyển hàng trăm cây số. Mục tiêu vẫn là phụng sự đạo pháp và dân tộc, nhưng con đường đi có thể đổi khác cho phù hợp với duyên khởi thời đại.

Vì thế, hình ảnh các vị tôn túc tuổi U-70, U-80 kiên nhẫn học cách sử dụng công nghệ không chỉ là một câu chuyện khích lệ trong nội bộ Giáo hội. Nó còn là thông điệp gửi đến xã hội: tuổi tác không phải rào cản cho việc học hỏi, truyền thống không đối lập với hiện đại, tôn giáo không nằm ngoài tiến trình số hóa. Và đó cũng là lời nhắc rằng chỉ khi mỗi người chịu thay đổi, chịu “tùy duyên”, thì mới có thể hòa nhập mà không hòa tan, giữ được căn cốt mà vẫn không tụt lại.

Sự kiện hội nghị không giấy vừa qua vì thế không chỉ đánh dấu một cột mốc trong công tác hành chính của Giáo hội Phật giáo Việt Nam mà còn là một minh chứng sống động cho sức sống, khả năng thích ứng của Phật giáo trong kỷ nguyên số. Từ đây, người ta có thể tin tưởng rằng, cũng như trong bao thời kỳ biến động lịch sử, Phật giáo vẫn sẽ tiếp tục đồng hành cùng dân tộc, vững vàng

bước vào tương lai bằng tinh thần từ bi, trí tuệ và tùy duyên bất tận.

Nguồn link: **<https://vietnamnet.vn/phat-giao-va-hanh-trinh-thich-ung-so-voi-lan-dau-thu-nghiem-hoi-nghi-khong-giay-2446894.html>**

Ghi chú: (*) Tiêu đề do Tạp chí NCPH đặt